

Sygn. akt: III AUa 1647/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2013 r. w Łodzi

sprawy **Z. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 9 października 2012 r., sygn. akt: V U 1462/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1647/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 czerwca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił Z. K. zaliczenia do jej stażu ubezpieczeniowego okresu urlopu wychowawczego jako okresu składkowego.

W odwołaniu z dnia 18 lipca 2012 roku Z. K. wniosła z zmianę decyzji i uznanie okresu urlopu wychowawczego jako okresu składkowego, powołała się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 roku, sygn. akt I UZP 1/11. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Kaliszu wyrokiem z dnia 9 października 2012 roku oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy ustalił, że Z. K., urodzona w (...) roku, od dnia 1 maja 2009 roku pobiera emeryturę. Do ustalenia stażu i obliczenia wysokości świadczenia organ rentowy przyjął okres zatrudnienia wynoszący 35 lat i 9 miesięcy, w tym 30 lat i 10 miesięcy okresów składkowych oraz 4 lata i 11 miesięcy okresów nieskładkowych. Jako okresy nieskładkowe zakwalifikowane zostały urlopy wychowawcze, z których odwołująca korzystała w dniach: od 27 marca 1981 roku do 28 lutego 1983 roku i od 14 sierpnia 1987 roku do 12 sierpnia 1990 roku.

W tym niespornym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 7 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który to przepis jednoznacznie wymienia okresy urlopu

wychowawczego i opieki nad dzieckiem jako okresy nieskładkowe. Natomiast powołana przez wnioskodawczynię uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 roku, sygn. akt I UZP 1/11, dotyczy określenia tego, że w czasie urlopu wychowawczego osoba ubezpieczona ma status pracownika i podlega pracowniczemu ubezpieczeniu w rozumieniu przepisów uprawniających do wcześniejszej emerytury. Uchwała ta w żaden sposób nie zmienia charakteru prawnego okresów urlopu wychowawczego oraz okresów opieki nad dzieckiem - z nieskładkowych na składkowe.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok ten Z. K. zaskarżyła apelacją w całości. Zarzutów nie sformalizowała. Wniosła o uchylene wyroku. Podtrzymała swe, iż treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2008 roku należy wyprowadzić wniosek, że okresy urlopow wychowawczych wykorzystanych przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, należy traktować jako równorzędne z zatrudnieniem, a matki przebywające na tych urlopow zachowały status pracownika.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie jest zasadna.

Skarżąca ponowiła w apelacji te wywody, które legły u podstaw konstrukcji odwołania i do których adekwatnie, choć lakonicznie, odniósł się Sąd Okręgowy w pisemnych motywach wyroku.

Treść żądania Z. K. sprowadza się w istocie do przyznania wyższej emerytury przez ustalenie jej wysokości w ten sposób, aby przy obliczaniu po 1,3% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok okresów składkowych - art. 53 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), uwzględnić dłuższe okresy składkowe, niż 30 lat i 10 miesięcy, a to przez zaliczenie do okresów składkowych wnioskodawczyni dwóch urlopow wychowawczych, z których ubezpieczona korzystała w dniach: od 27 marca 1981 roku do 28 lutego 1983 roku i od 14 sierpnia 1987 roku do 12 sierpnia 1990 roku. Trafnie Sąd Okręgowy uznał żądanie odwołującej za bezzasadne, w świetle art. 7 pkt 5 ustawy emerytalnej.

Przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych i ich wysokości uwzględnia się wymienione w art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS okresy składkowe oraz wskazane w art. 7 tej ustawy okresy nieskładkowe, które są zaliczane w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Pojęcie okresów składkowych i nieskładkowych wprowadziła ustawa z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450), zastępując wcześniejszy podział na okresy zatrudnienia, równorzędne i zaliczane do okresów zatrudnienia. Jako nieskładkowe ustawodawca wskazał w tej ustawie okresy niewykonywania zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej z powodu przyczyn społecznie uzasadnionych np. wychowywanie dzieci, opieka nad chorymi, odbywanie studiów. Zasadniczo były to więc okresy niewykonywania pracy, a w związku z tym nieopłacania składek, które z doniosłych względów prawodawca uwzględnił w stażu decydującym o prawie (w ograniczonym zakresie) i o wysokości (niższy wskaźnik) emerytury lub renty. Wśród okresów nieskładkowych, wymienionych w art. 4 ustawy rewaloryzacyjnej znalazły się również takie, których cechą wspólną było sprawowanie opieki na inną osobą, przede wszystkim dzieckiem w wieku do lat 4 oraz dzieckiem, na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługiwał zasiłek pielęgnacyjny - pkt 6, okresy opieki pielęgnacyjnej nad inwalidą wojennym zaliczonym do I grupy inwalidów - pkt 7, jak też okresy niewykonywania pracy, w granicach do 6 lat, spowodowane koniecznością opieki nad innym niż dziecko członkiem rodziny zaliczonym do I grupy inwalidów - pkt 8 art. 4. Uznając takie okresy niewykonywania pracy za okresy nieskładkowe ustawodawca wyszedł z założenia, że zakres opieki nad dzieckiem małym lub dzieckiem przewlekle chorym oraz osobą zaliczoną do I grupy inwalidów wymaga tak znacznego rozmiaru i nakładu czynności opiekuńczych, że nie jest możliwe ich pogodzenie z równoczesnym wykonywaniem pracy, uznanej za okres składkowy (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 16 września 1998 roku, III ZP 23/98, OSNP 1999/2/62). W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS rozbudowane zostały hipotezy

norm określających okresy nieskładkowe z powodu opieki nad inną osobą, przez wskazanie w art. 7 ust. 5, iż okresami nieskładkowymi są przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem: a/ w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat, b/ na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko.

Z takich właśnie urlopów wychowawczych korzystała Z. K. przed nabyciem prawa do emerytury, tj. w latach 1981-1983 i 1987-1990. Okresy te zostały zaliczone do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni jako okresy nieskładkowe oraz do wysokości świadczenia - przez obliczenie po 0,7% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok. Słusznie Sąd Okręgowy uznał, że w stanie prawnym obowiązującym w okresie nabycia przez ubezpieczoną uprawnień emerytalnych i ustalania wysokości jej świadczenia nie ma możliwości uznania, że przebyte w latach 80. ubiegłego wieku urlopy wychowawcze stanowią okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wobec jednoznacznego brzmienia art. 7 ust. 5 ustawy emerytalnej są to okresy nieskładkowe. Pracownik korzystający z urlopu wychowawczego faktycznie nie wykonywał pracy i nie otrzymywał wynagrodzenia, od którego były odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne. Od 1 stycznia 1999 roku okresy urlopu wychowawczego objęto obowiązkiem ubezpieczeń emerytalnego i rentowych na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 19 w zw. z art. 16 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i obecnie stanowią one samodzielny tytuł ubezpieczeń emerytalno-rentowych.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów, który w dniu 18 maja 2011 roku w sprawie sygn. akt I UZP 1/11 podjął uchwałę, iż okresy bezpłatnego urlopu dla matek pracujących, opiekujących się małymi dziećmi, a następnie urlopu wychowawczego, wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 roku, są od dnia 28 stycznia 1972 roku okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (OSNP 2012/1-2/14). Apelująca z treści tej uchwały wyprowadza mylny wniosek, że okresy urlopów wychowawczych wykorzystane przed 1 stycznia 1999 roku należy kwalifikować jako okresy składkowe. Tymczasem zagadnienie prawne, którym zajmował się Sąd Najwyższy podejmując uchwałę w sprawie sygn. I UZP 1/11, dotyczy interpretacji art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który to przepis umożliwia przejście na tzw. wcześniejszą emeryturę osobom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Z przedmiotowej uchwały wynika, że okres urlopu wychowawczego pomiędzy 28 stycznia 1972 roku a 1 stycznia 1999 roku wlicza się do stażu, od którego zależy prawo do emerytury wcześniejszej dla pracowników. W żadnym razie nie oznacza to jednak, że okresy te należy kwalifikować jako okresy składkowe. Sąd Najwyższy w końcowej części swych rozważań zawartych w uzasadnieniu uchwały także zaznaczył wyraźnie, że są to okresy nieskładkowe w rozumieniu art. 7 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Innymi słowy, choć obecnie przebywanie na urloпах wychowawczych stanowi samodzielny tytuł ubezpieczenia, wyodrębniony z ubezpieczenia pracowniczego, to jednak osoba korzystająca z urlopu wychowawczego przed 1 stycznia 1999 roku i pozostająca wówczas w zatrudnieniu może uzyskać wcześniejszą emeryturę dla pracowników na podstawie art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z zaliczeniem tego urlopu do swego pracowniczego stażu pracy. Oczywiście będzie to okres nieskładkowy tak do nabycia prawa, jak i do obliczenia wysokości świadczenia.

Jak słusznie skonstatował Sąd pierwszej instancji, problem prawny rozpatrywany przez Sąd Najwyższy w przywołanej sprawie w ogóle nie dotyczy istoty żądania Z. K., która nie dochodzi w przedmiotowym postępowaniu prawa do emerytury na podstawie art. 29 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Emerytura przysługuje wnioskodawczyni od 2009 roku. Nie ma jakichkolwiek podstaw, aby okresy urlopów wychowawczych przebytych przed 1 stycznia 1999 roku traktować jako okresy składkowe przy ustalaniu prawa lub wysokości emerytury - wobec jasnej i stanowczej regulacji art. 7 ust. 5 ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd drugiej instancji oddalił bezzasadną apelację ubezpieczonej, z mocy art. 385 k.p.c.

Sędziowie: Przewodnicząca: